

ΠΟΥΣΙΝίκος Καββαδίας, *Πούσι*, 1947

Έπεσε το πούσι αποβραδὶς
το καραβοφάναρο χαμένο
κι έφτασες χωρίς να σε προσμένω
μες στην τιμονιέρα να με δεις.

Κάτασπρα φορές κι έχεις βραχεί,
πλέκω σαλαμάστρα τα μαλλιά σου.
Κάτου στα νερά του Port Régassu
βρέχει πάντα τέτοιαν εποχή.

Μας παραμονεύει ο θερμαστής
με τα δυο του πόδια στις καδένες.
Μην κοιτάς ποτέ σου τις αντένες
με την τρικυμία· θα ζαλιστείς.

Βλαστημά ο λοστρόμος τον καιρό
κι είν' αλάργα τόσο η Τοκοπίλα.
Από να φοβάμαι και να καρτερώ
κάλλιο περισκόπιο και τορπίλα.

Φύγε! Εσέ σου πρέπει στέρα γη.
Ήρθες να με δεις κι όμως δε μ' είδες·
έχω απ' τα μεσάνυχτα πνιγεί
χίλια μίλια πέρ' απ' τις Εβρίδες.

Βιογραφικό σημείωμα

Ο Νίκος Καββαδίας (1910-1975) ήταν σημαντικός Έλληνας ποιητής και πεζογράφος, γνωστός για το έργο του που συνδυάζει το ναυτικό και το ταξιδιωτικό στοιχείο με την ποίηση της αντοχής και του μόχθου. Γεννημένος στο Νίκολσκ Οουσουρίσκι (σήμερα στη Ρωσία) από Κεφαλονίτες γονείς, μετανάστευσε στην Ελλάδα το 1914. Η οικογένειά του πέρασε δύσκολες στιγμές, ιδιαίτερα μετά την οικονομική καταστροφή του πατέρα του κατά την Οκτωβριανή Επανάσταση.

Ο Καββαδίας ξεκίνησε τη συγγραφική του πορεία από νεαρή ηλικία, γράφοντας ποιήματα και δημοσιεύοντας στο περιοδικό *Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια*. Το 1933 εξέδωσε την πρώτη του ποιητική συλλογή, *Μαραμπού*, που τον καθιέρωσε στη λογοτεχνική σκηνή. Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, υπηρέτησε ως ασυρματιστής και συμμετείχε στην Εθνική Αντίσταση, γράφοντας αντιστασιακά ποιήματα.

Από το 1954 και μετά, ταξίδευε συνεχώς, ενώ το έργο του επηρεάστηκε από τις εμπειρίες του στη θάλασσα και τα λιμάνια, κυρίως μέσα από συλλογές όπως *Πούσι* (1947) και *Βάρδια* (1954). Αν και τα έργα του δεν είχαν μεγάλη αποδοχή κατά τη διάρκεια της ζωής του, μετά τον θάνατό του το 1975 η αναγνώρισή του αυξήθηκε σημαντικά. Ποιήματά του μελοποιήθηκαν από σημαντικούς Έλληνες συνθέτες.

ανάλυση του ποιήματος

Το ποίημα *Το Πούσι* αποτελεί ένα από τα πιο χαρακτηριστικά έργα του Νίκου Καββαδία, όπου αποτυπώνεται η δύσκολη ζωή των ναυτικών και η ψυχολογική φθορά που προκαλεί η μοναξιά, ο φόβος και η συνεχής αναμέτρηση με τον θάνατο. Με έντονες ναυτικές εικόνες, υπερρεαλιστικά στοιχεία και μια ατμόσφαιρα ονειρικής απομάκρυνσης από την πραγματικότητα, ο ποιητής δημιουργεί ένα έργο γεμάτο νοσταλγία, τρόμο και υπαρξιακή αγωνία.

Η ομίχλη (πούσι), που πέφτει από το βράδυ, δημιουργεί ένα σκηνικό αποκοπής από τον κόσμο και παραπέμπει στην αίσθηση του αποπροσανατολισμού και της αβεβαιότητας. Το караβοφάναρο έχει χαθεί, κάτι που υποδηλώνει τον κίνδυνο, ενώ η απρόσμενη εμφάνιση μιας γυναικείας μορφής μέσα στην τιμονιέρα γεννά ερωτήματα: είναι πραγματική ή αποτελεί οπτασία του ναυτικού που αναζητά παρηγοριά στη μοναξιά του;

Η γυναίκα εμφανίζεται κάτασπρη και βρεγμένη, κάτι που ενισχύει το στοιχείο του υπερφυσικού. Η περιγραφή της συνδέεται με τον θαλάσσιο κόσμο, ενώ η πράξη του ναυτικού να πλέκει τα μαλλιά της σαν σχοινί αποκαλύπτει την ανάγκη του να κρατηθεί από κάτι γνώριμο και τρυφερό. Η εικόνα του Port Régassu, όπου «*πάντα βρέχει τέτοια εποχή*», προσδίδει έναν εξωτικό τόνο, ενώ ταυτόχρονα επαναφέρει το ποίημα σε ένα γεωγραφικό πλαίσιο πραγματικότητας.

Η συνέχεια του ποιήματος παρουσιάζει την ατμόσφαιρα του πλοίου, όπου ο θερμαστής «*παραμονεύει*» και ο λοστρόμος βλαστημά τον κακό καιρό. Ο θερμαστής, που κάθεται στις καδένες, συμβολίζει την τραχύτητα της ναυτικής ζωής, ενώ η συμβουλή προς την αγαπημένη να μην κοιτά τις αντένες στην τρικυμία, γιατί θα ζαλιστεί, εκφράζει τη φροντίδα και την προστατευτικότητα του ναυτικού, παρά το γεγονός ότι η γυναίκα είναι πιθανότατα αποκύημα της φαντασίας του.

Σε ένα από τα πιο δυνατά σημεία του ποιήματος, ο ποιητής εκφράζει την υπαρξιακή του αγωνία: «*Από να φοβάμαι και να καρτερώ / κάλλιο περισκόπιο και торπίλα*». Προτιμά έναν γρήγορο θάνατο από την ατελείωτη προσμονή και τον φόβο του επικείμενου χαμού. Η αναφορά στο περισκόπιο και την торπίλη συνδέεται με τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και τον κίνδυνο των ναυτικών να βυθιστούν από εχθρικά υποβρύχια. Ο θάνατος φαντάζει προτιμότερος από την αβεβαιότητα και την αγωνία της επιβίωσης.

Η τελευταία στροφή κορυφώνει τη δραματικότητα: «*Φύγε! Εσέ σου πρέπει στέρα γη*». Ο ναυτικός απομακρύνει τη γυναίκα, αναγνωρίζοντας πως εκείνη δεν ανήκει στον κόσμο του. Η αποκάλυψη πως «*έχω απ' τα μεσάνυχτα πνιγεί*» μεταφέρει το ποίημα σε μια διάσταση μεταφυσική. Η φράση μπορεί να ερμηνευθεί είτε κυριολεκτικά (ότι ο ναυτικός είναι ήδη νεκρός) είτε μεταφορικά, δηλώνοντας την ψυχική του φθορά. Ο ίδιος δεν είναι πια το πρόσωπο που η αγαπημένη του γνώριζε – η θάλασσα, ο φόβος και η μοναξιά τον έχουν μεταμορφώσει σε κάποιον άλλο.

Ο Καββαδίας, με έντονα συμβολική γλώσσα και εικόνες γεμάτες θαλασσινή αύρα, δημιουργεί ένα ποίημα βαθιά υπαρξιακό, όπου η ζωή και ο θάνατος, η πραγματικότητα και η φαντασία, ο φόβος και η αποδοχή του μοιραίου συνυπάρχουν. *Το Πούσι* δεν είναι απλώς μια ναυτική ιστορία, αλλά ένας στοχασμός πάνω στην απομόνωση, την απώλεια και την αδυναμία του ανθρώπου να ξεφύγει από τη μοίρα του.